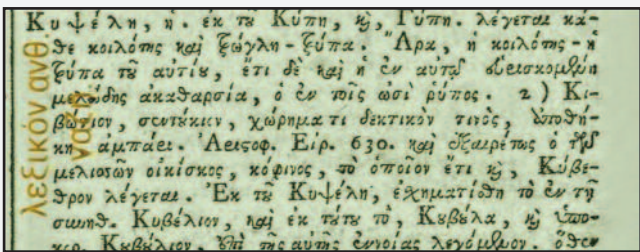

Στα ευλογημένα μελισσοτόπια, τής Ελληνικής Γης, οι μέλισσες και το μέλι, ζούν και πορεύονται μαζί, με τών Ελλήνων τις Κοινότητες, με τα προϊόντα τους, πού μετέχουν στις θρησκευτικές και πολιτιστικές διαδρομές, μέσα στις χιλιετίες, τού Εθνικού Βίου. Πλήθος αναφορών στήν Λογία και Δημοτική παράδοση, αλλά και στήν Αρχαιολογική έρευνα, συνδέει μύθους και θρύλους, με τήν καθημερινότητα, αλλά και τήν συνάφεια, τήν συμπλοκή, τής θαυμαστής οργανωμένης κοινωνίας τών μελισσών, πού χρησιμοποιήθηκαν, διαχρονικά, ως και παραδείγματα, προς μίμηση ή και αποφυγή, όπως οι εργάτριες και οι κηφήνες. Το φυσικό περιβάλλον, πεδίο ανεξάντλητο, όλων τών ειδών τής Φυτολογίας μέχρι τώρα, λόγω τής ταπεινώσεως, τού υδροφόρου ορίζοντα, αλλά και άλλων απρόβλεπτων παραγόντων, παρουσιάζει στερητικά σύνδρομα, πού επιδρούν και στα έντομα. Όμως το θέμα είναι μέγα και ακροθιγώς, τίθεται υπό κρίσιν εδώ και λόγω χώρου....

Οι μελισσοκόμοι τής Ελάτειας

Στην φωτο 1 Οι Μελισσοκόμοι τής Ελάτειας, στο Αλωνάκι, επί το έργον. Στο βάθος ο υψιπετής Παρνασσός, αχνός, διαγράφεται στήν αντάρα τού Μαγιού, τα πρωινά. Η Άνοιξη κατρακυλά από τα βουνά, οι ευτυχισμένες μέλισσες βόσκουν αμέριμνες, τα αρωματικά βοτάνια, από τα πρανή τού βουνού, πού δίνουν σ' αυτό το προϊόν, τήν εξαισία ποιότητα, τήν λεπτή γεύση. Πολυπληθής η παραγωγική ομάδα Μελισσοκόμων στήν Ελάτεια, οργανωμένη, μοναδική, η μεγαλύτερη τής Φθιώτιδας και πάντα η ποιοτικότερη, αλλά οργανωμένη, σε οικοτεχνικά ξεπερασμένα πρότυπα. (Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Ελάτειας). Ευρήματα αρχαιολογικά, για τήν τοπική Μελισσοτροφία, στήν Χώρα τής Ελάτειας, δεν έχουν περιέργως βρεθεί, μέχρι σήμερα παρά τις πρώιμες Νεολιθικές, Μέσοελλαδικές, Μυκηναϊκές εγκαταστάσεις και τα διάσπαρτα, οικιστικά δείγματα, τού Κοινού τών Φωκίων. Όμως, μία άλλη ερευνητική οδός, πού διατρέχει κι αυτή, τις χιλιετίες, όπως τα μνημεία τού Λόγου, διασώζει, για τούς ερευνητές, αξιόλογους συνδέσμους, άλλοτε ισχυρούς και άλλοτε επισφαλείς, για τήν πρόσβαση, στήν κοινωνία τών μελισσών, όπως λέξεις διασωθείσες, ίσως και με γλωσσικές επίμολυνσεις, εν τόπω και χρόνω, όπου βεβαίως χρειάζονται επιστημονικά εφόδια, για να αναλυθούν και να ερμηνευθούν, όθεν ακρούμεθα στήν αποθησαύριση και καταχώριση των.

Φωτο 2. Ανθιμου Γαζή λεξικόν Ελληνικόν

Στήν Ελάτεια, το τοπωνύμιο Κ' βέλα (φωτο 2) (Κουβέλα), στα Βασιλικά, το Μελίσσι, ένα κάθετο σπήλαιο, στήν τοποθεσία "Χρήστος", κάτω από τον Ναό τής Αθηνάς εν Κράναις, αλλά και η τοποθεσία Τσόκα Κοφ'νίδις, στον Πετρουνιά, πού το όνομα αυτό, αναδύεται από τά βάθη τού χρόνου. Κοφινίδες ονόμαζαν, τις πλεκτές οξυκόρυφες κυψέλες, από βέργες λυγαριών, πού επέχριαν, με μίγμα λάσπης, για ασφάλεια και στεγανοποίηση. Τα πρανή, στα βουνά τής Ελάτειας, με τα αρωματικά βοτάνια και ξηρόφυτα, αποτελούσε και παράδεισο τών επικονιαστικών εντόμων, τα οποία στα χρόνια τής Τουρκοκρατίας, τής Ληστοκρατίας και τών επιδρομών, υπέστησαν δεινή καταστροφή. Το σπήλαιο στον Χρήστο, πού το έλεγαν Μελίσσι, ακολουθείται, και, από χαριτωμένη λαϊκή αφήγηση, για τήν πανέμορφη Κυρά, τού Κάστρου τού Λαζού, πού αποτελούσε, το ακριβό έπαθλο, τών χρυσών πλοκάμων μελιού, πού φύλαγε ο στοιχειωμένος, άγρυπνος Δράκος, στα βαθιά τής σπηλιάς. Ενός θεϊκού μελιού, ιαματικού πού χαρίζε τήν ανασία, σ' όποιον το γεύονταν. Όταν έπεφτε η νύχτα στα βουνά, οι βοσκοί, τυλιγμένοι στις μακριές των κάπες, από γιδόμαλλο τραχύ, σαν μυκηναϊκές αγγειογραφικές φιγούρες, άρχιζαν τις αφηγήσεις των, στα τσοπανόπουλα και τα βλαχόπουλα, τριγύρω, κύκλω, πού άκουγαν με προσοχή και μάθαιναν, μάθαιναν τήν λαϊκή Αστρονομία, για τον Άστερα, τήν Πούλια και τον Αυγερινό και το Ουράνιο ποτάμι να ρέει, και οριοθετούσα-

ΧΑΣΤΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΦ' ΝΙΔΙΣ ΕΝ ΕΛΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΝΙΚΑΡΙΑ

Γράφει ο Παν. Γεωρ. Δημάκης, Υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Δήμου Αμφικλείας Ελατείας • Email: pgdimakis@gmail.com

ντον ονειρικό τους κόσμο, στήν φεγγαρόφωτη βραδιά. Κι άλλες αφηγήσεις όμως, ξεχασμένες σήμερα, μιλούσαν κι έλεγαν, για ένα μεγάλον άρχοντα και Κύρη, τού Κάστρου τού Λαζού, με τήν χρυσομαλλούσα κόρη, και, το παλληκαρόπουλο, τον Χρήστο, πού μάς άφησαν, τα πενιχρά τους ίχνη, μόνο σαν αντίλαλο μύθου αρχαίου, για το Κάστρο τού Λαζού με τα άπαρτα δυναμάρια του, πού διαφέντευε τήν στράτα, Καστελλάνος σκληρός και άκαρδος, με τήν πανέμορφη κόρη. Μία μεγάλη σπηλιά ήταν, στήν ρίζα τού βράχου, είναι ακόμη, μία κάθετη κατακρήμνιση στα πανάρχαια ασβεστολιθικά πετρώματα, πού φώλιαζε Μελίσσι θαυμαστό κι αθάνατο, έλεγαν το φύλαγε ένα Θερίο, ένας Δράκοντας, ανήμερος.

Στήν σπηλιά αυτή όπου κρύβονταν επίσης, τα Αερικά και οι Νεραϊδες, φύλακες, τής κόρης, πού έβγαιναν τις φεγγαρόφωτες βραδιές, να λουστούν, στις Νεραϊδόγυρνες τού Λευτιάνου, και, με χορούς και μουσικές, να ανηφορίζουν στο πλάτωμα, και, να παίρνουν τήν λαλιά και το νού, στους νυκτοβάτες τού βουνού. Ο Άρχοντας και Κύρης, τού Κάστρου τού Λαζού, είχε βγάλει διάτα και είχε καλέσει, τα αρχοντόπουλα να έρθουν, να κατέβουν, στήν μυθική σπηλιά με τα χρυσά πλοκάμια, τού μελιού, πού κρέμονταν, από τήν οροφή, σαν τα χρυσά πλοκάμια, τής κόμης τής κόρης, να τρυγίσουν, το μαγικό μέλι και να κερδίσουν το Κάστρο και τήν πεντάμορφη. Έρχονταν από κοντά και μακριά, πλήθος και χάνονταν στα βάθη και στα βύθη τής γής, γκρεμίζονταν από το φοβερό φύλακα, το δράκο τού βουνού. Μέχρι πού ένα παλληκαρόπουλο, Χρήστος το όνομά του, καθάλα σε άτι αργυροπέταλο με σωκάρδι κόκκινο, μπάτιο να ανεμίζει στον άνεμο και τήν ευχή τής μάνας, κατέβαλε το θερίο, τρύγησε το μέλι τής Αθανασίας και μάς άφησε το όνομά του, η Σπηλιά τού Χρήστου. Η φωτιά χαμήλωνε σιγά-σιγά, η φωνή τού αφηγητή επίσης και οι ήχοι, οι ψίθυροι, τής Νύχτας, άρχιζαν να ταξιδεύουν στο σκοτάδι, μαζί με φυγαλές σκιές, στα σύσκια και τ' απόσκια, όρθωναν τα αυτιά, οι σκύλοι τού κοπαδιού και άκουγαν....

ΤΑ ΧΑΣΤΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΑΡΙΑΣ

Όσοι θεωρούν, ότι ο βαθύς γαλάζιος Πόντος, τού Αιγαίου, χωρίζει τήν Χώρα τών Φωκίων και τήν πρωτεύουσα Πόλη των, τήν Ελάτεια, από τήν Αιολική Γη και τήν ευδαίμονα Ιωνία, σφάλλουν. Κατά τον Β' Μεγάλο Αποικισμό 8ον-δον αι. π.Χ. οι Φωκείς, ίδρυσαν τήν Φώκαια και ομάδα Φωκίων, Ελατειών, τήν Ελάτεια τής Μυσίας. (Pelit-Koy Balikesir. Academia.edu: Ιστ. Θα επανέλθουμε σύντομα σ αυτό, αν μάς δώσει ο Θεός καιρόν). Τυχαιά δεν είναι, η σχετική ηχητική ομοιότητα και εκφορά, τής τοπικής, Νικαριώτικης ιδιολέκτου σε αυτά, όσον αφορά τήν Μελισσοκομία, ήχοι και αποχρώσεις, από λέξεις ξεχασμένες, όπως... ρύμη... στάδι...κ.α. μάς συγκινούν και μάς σύρουν, στήν αρχαία μέθοδο Μελισσοκομίας, τής Νικαρίας, πού διατηρεί, ενεργά πρωτογενή στοιχεία, κατασκευαστικά, ονόματολογικά, αισθητικά, αρμονικά με το περιβάλλον καταγε-

γραμμένα ευτυχώς, από τον Αλ. Πουλιανό, στο βιβλίο του, Βλ. φωτο 3. Ένα σκαρίφημα, όπου απεικονίζεται, ένα τέτοιο χαστρί, (κυψέλη, ένα μισαλνίο πιθαράκι φωτό 4 και 5), ένα σαβαρέ, δηλαδή το υπόστρωμα από μαύρα τρίμματα κεριού, πού στηρίζουν το χαστρί, καθώς και ο σμαρολόος, για τήν συγκέντρωση τού σμήνους τών μελισσών. Ένα εξαιρετο απόσπασμα κειμένου προικοσυμφώνου τού 1647, μάς θυμίζει, με τήν υπέροχη ιδιόλεκτο τής Νικαρίας, ότι οι ρίζες, είναι βαθιές, Ελληνικές, τής γαλάζιας πατρίδας μας και θα παραμείνουν, εις τον αιώνα, ως ετάχθη. Ο ζών λόγος, πού ρέει, από ένα παλιό προικοσύμφωνο, τού 1647, από τα εργώδη γραμματοσκαλίσματα, ενός μοναχικού γραφέα, πού αγωνίζεται να τιθασεύσει, τα "περί διά γραμμάτων" δικαιопρακτικά τής εποχής, όχι μόνο, στους συντακτικούς και γραμματολογικούς, αποσπασμένους κανόνες, αλλά στήν αναζήτηση και ένταξη, τών ήχων, τής λαλιάς, πού φέρνουν, κουβαλούν, χιλιετιών διεργασίες, μερικές ανόθευτες και αμόλυντες, μέχρι σήμερα, όπως ...ηωκεν ης προίκα και δέκα χαστρία δέκα μελίσσια κι ούλλα 'κισμενα....(Τής έδωκεν προίκα δέκα μελίσσια κατοικημένα). Εκλεκτή συγκίνηση αναδύεται και διαπερνά, το κείμενο τού μοναχικού Κύρη και άρχοντα, τής Νικαρίας, καθισμένου στο ξύλινο θρόνι, να γράφει το κείμενο αυτό (φωτό 6), ένα δείγμα τού αύλου πολιτισμού, ποτισμένου με το Ελληνικό, πολιτιστικό ρευστό, πού έρχεται από το ένδοξο παρελθόν και βυθίζεται στο μέλλον. Ελλάδα πατρίδα μου !!!

ΣΗΜ. Λεξιλόγιο Μελισσών.

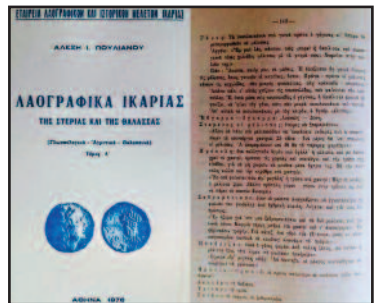
Γένος. Τα σκουλουκάκια (προνύμφες) πού γεννά πρώτα ο Γέγονας (η Βασίλισσα). Κοχυλίδες-κουσουλίδες διαμερίσματα κερήθρας. Έβγαρμα - Ανατολή. Έσταμενες μελίσσες, έτοιμες να ξεσμαριάσουν. Πρόπολη, κολλητικό υγρόν πού βγαλλ' η μέλισσα και με αυτό χρίει και φράσσει τις χαραές και στενέβγει και τήν τρύπα, τον εκλειτό, να μήν μπορούν να μπουέ μέσα οχτροί της, κορκόφυλλα, τότε λέμε εξηδρυμόνιασε, το μελίσι. Πρώπιο-πρωπιός το πρώτο και καλύτερο σμάρι Δευτέρι, τριτόνι, ξετόνι, το σκάρτο, το ξεθυμισμένο σμάρι. Σέρφη, μικρά σαυρο ει δή....κάπωςε τήν Μπουρνιά να ημ' μη μέσα καμιά σερφη... Παρίσταμα κομμάτι απο τήν πρώτη πίτα για να βρει τροφή το νέο σμάρι ... χωράφιον εις τόν Άσπρον θόλον... ενός πιακιού και εις τα καψάλια σύμπλιον το Παλαμαυτικον ενός γεσαρίου...Το καλοκαίρι, στα λίλυρα, σαν είναι μεγάλη ζέστα, φοφά ο γένος, οι μέλισσες τον πετούν έξω και λέμε....ησκόριξε το μελίσι. ...θεέ μου πώς ηκαμες κι ηγκαγκωσες ατουά πάνω; Μία σφήκα είν' καγκαωμένη ε-ωνα στο μανίκι μ σκότωσε την....

Φωτο 6

Φωτο 3

Φωτό 4 & 5. Τα Χαστρία τής Ικαρίας στα μελοτόπια. Διακρίνονται οι λίθινες προστατευτικές πλάκες πού ασφαλίζουν τις πήλινες τοπικές κυψέλες. Η εφευρετικότητα, η λογισμένη εκμετάλλευση και αξιοποίηση τού φυσικού υλικού, καλαισθησία, η επιλογή εγκαταστάσεων, σύμφωνα και με μετεωρολογικές παρατηρήσεις και εμπειρίες, άλλωστε διακρίνουν τις κατασκευές, τών οίκων τών μελισσών, καθώς και η γεωμέτρηση τού χώρου, η φορά τών Ανέμων, αποτελούν οδηγό τών μελισσοκόμων.